

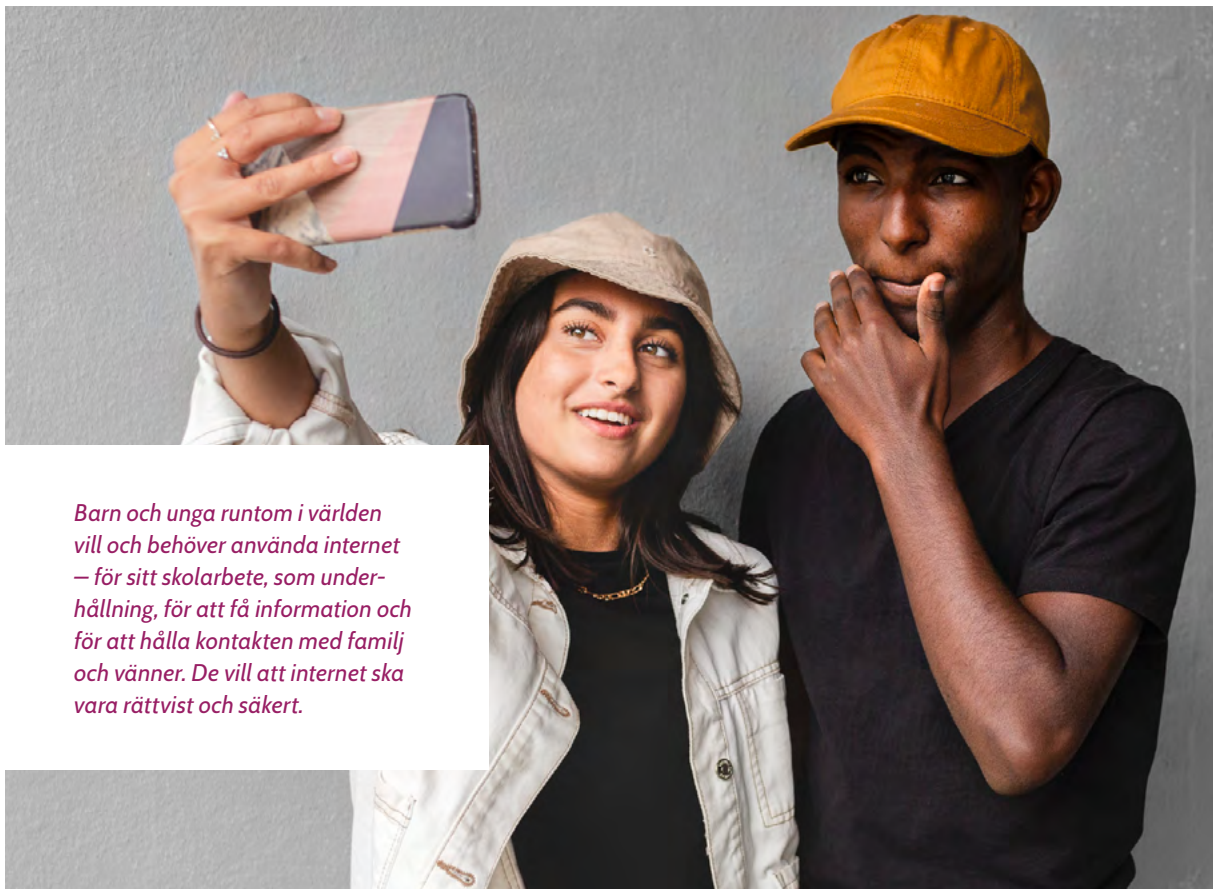

5RIGHTS
FOUNDATION

Med våra egna ord

– barns rättigheter i den digitala världen

Statens medieråd

Barn och unga runtom i världen vill och behöver använda internet – för sitt skolarbete, som underhållning, för att få information och för att hålla kontakten med familj och vänner. De vill att internet ska vara rättvist och säkert.

”

Vi brukar känna till de flesta av våra rättigheter i verkliga livet, men vi pratar inte mycket om våra rättigheter i den digitala världen.

Flicka, 17 år, Marocko

Nu för tiden måste vi leva i en virtuell verklighet och vi bör veta hur man hanterar den.

Flicka, 16 år, Georgien

Tack vare digital teknik kan vi få information från hela världen bara genom att sitta i ett hörn av vårt rum.

Pojke, 13 år, Nepal

Förord av

Statens medieråd

Barn och unga har samma rättigheter i den digitala miljön (till exempel på internet) som i den övriga världen – till exempel rätt att få information, rätt att uttrycka vad de tycker och rätt att skyddas från hot och våld. I FN:s barnkonvention beskrivs barns rättigheter. Men eftersom konventionen är jämgammal med internet står det ingenting i den om barns rättigheter på nätet. Därför har FN:s barnrättskommitté tagit fram en särskild text (en så kallad allmän kommentar) om barns rättigheter i digitala miljöer.

För att kommentaren ska bli lättare att förstå har den brittiska organisationen 5Rights Foundation tagit fram en särskild version av kommentaren för barn och unga. Den heter *In our own words – children's rights in the digital world*.

Statens medieråd har översatt versionen till svenska och gjort denna broschyr, *Med våra egna ord – barns rättigheter i den digitala världen*. Vi hoppas att den ska göra det enklare för dig som är barn eller ung att förstå vilka rättigheter du har på nätet!

Om Statens medieråd

Statens medieråd är en statlig myndighet som bland annat ska:

- Stärka barn och unga som medvetna medieanvändare
- Skydda barn och unga från skadlig mediepåverkan
- Följa medieutvecklingen när det gäller barn och unga
- Sprida information och ge vägledning om barns och ungas mediesituation
- Fastställa åldersgränser för film som visas på bio.

På Statens medieråds webbplats kan du få veta mer om dina rättigheter som barn och ung:
statensmedierad.se/for-barn-och-unga

Om 5Rights Foundation

5Rights är en brittisk stiftelse som arbetar för att bygga den digitala värld som unga förtjänar.

- 5Rights tar fram nya policyer, skapar innovativa projekt och ifrågasätter vanliga uppfattningar för att se till att regeringar, teknikbranschen och samhället förstår, erkänner och prioriterar barns behov och rättigheter.
- 5Rights hjälpte barnrättskommittén att ta fram den allmänna kommentaren om barns rättigheter i den digitala miljön.
- 5Rights bestämde att barn och unga skulle få en egen version av kommentaren, skriven på ett sätt som de gillar och förstår.

Barn och unga-versionen, som på engelska heter *In our own words – children's rights in the digital world*, finns på de sex FN-språken (arabiska, engelska, franska, kinesiska, ryska och spanska) på 5Rights webbplats: 5rightsfoundation.com

Om barnkonventionen

- FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) antogs av FN år 1989.
- Sverige skrev under konventionen 1990. År 2020 blev barnkonventionen också svensk lag. Det betyder att svenska staten ska göra det som står i konventionen.
- I barnkonventionen finns 54 artiklar där det står vilka rättigheter barn har på olika områden. Till exempel rätt att få information, rätt att vara med och bestämma i frågor som rör barn, rätt att gå i skolan och rätt att skyddas från våld. Rättigheterna i barnkonventionen gäller för alla barn och unga upp till 18 år.
- I Sverige finns en särskild myndighet, Barnombudsmannen, som har i uppdrag att se till att Sverige följer barnkonventionen. Läs mer om barnkonventionen på deras webbplats: barnombudsmannen.se/barnkonventionen

Om barnrättskommittén och allmänna kommentarer

- FN:s kommitté för barnets rättigheter (barnrättskommittén) ansvarar för att de länder som skrivit under barnkonventionen följer den.
- Barnrättskommittén tar bland annat fram så kallade allmänna kommentarer, där de beskriver mer noggrant vad de olika rättigheterna i barnkonventionen betyder.
- Den allmänna kommentaren om barns rättigheter i digitala miljöer är den 25:e kommentaren som barnrättskommittén skrivit. Den kom år 2021.

Alla kommentarer finns på barnombudsmannen.se

Barnkonventionens grundprinciper – ska alltid följas!

Fyra av rättigheterna i barnkonventionen kallas grundprinciper. I allt arbete som rör barn måste man följa grundprinciperna. De är:

Icke-diskriminering (artikel 2)

Barn måste skyddas från diskriminering och behandlas rättvist oavsett vilka de är.

Överlevnad och utveckling (artikel 6)

Barn måste få stöd så att de kan växa upp och bli det de vill utan skadlig påverkan.

Barnets bästa (artikel 3)

När vuxna – inklusive regeringar och företag – fattar beslut måste de göra det som är bäst för barnen, inte det som är bäst för dem själva.

Respekt för barns åsikter (artikel 12)

Barns åsikter om det som är viktigt för dem måste respekteras.

Visste du att Barnkonventionen är den FN-konvention som har undertecknats av flest länder? Hela 196! Det är alla FN:s medlemsländer utom USA.

*Alla barn är inte likadana.
De behöver olika stöd och friheter
beroende på hur gamla de är.
När barn blir äldre förstår de mer
och har mer erfarenhet, så då kan
de göra och se fler olika saker på
internet. Den digitala världen
måste anpassas till barns ålder.*

Vad staten ska göra

Det finns några allmänna regler (eller principer) för vad stater ska göra för att se till att barn får sina rättigheter på internet tillgodosedda:

Skydda barns rättigheter på nätet.

Sätta upp regler som **stöder** barns rättigheter på nätet.

Se till så att **alla** förstår reglerna, även personer som arbetar för myndigheter, företag, föräldrar, lärare och barnen själva.

Lyssna på barn när de har ett problem.

Stoppa företag som bryr sig mer om sin vinst än om barns rättigheter.

Se till att det får **konsekvenser** när organisationer eller personer inte följer reglerna.

Se till att barn vet och förstår vilka **åtgärder** som har gjorts.

Barns rättigheter i digitala miljöer

Barn har samma rättigheter på nätet som i den övriga världen.

Tillgång till information

Information som barn får på internet ska vara sann, relevant och lätt att nå, utom när den kan vara skadlig för barn.

Yttrandefrihet

Barn ska kunna säga vad de tycker på nätet. Men varken barn, företag och andra personer får sprida lögnar eller ge sig på andra.

Tankefrihet

Företag och andra personer får inte tvinga barn att göra saker för pengar eller för att någon annan ber om det på internet.

Föreningsfrihet

Barn vill kunna träffa sina vänner och umgås med likasinnade i olika sammanhang. Regeringar och företag ska inte hindra det, utom om de gör det av säkerhetsskäl.

Rätt till privatliv

Barn måste ha frihet att agera och utvecklas på det sätt de vill. De har rätt att ha ett privatliv utan intrång från föräldrar, skola, regeringar, företag eller andra barn.

Födelseregistrering

Barn kan behöva bevisa vem de är online för att kunna

delta i olika sammanhang. Onlineidentiteter ska inte användas på ett sätt som är orättvist eller hotar ett barns privatliv eller andra rättigheter.

Våld mot barn

Barn har rätt att skyddas mot våld på nätet – även politiskt våld, uppmuntran att skada sig själv, ätstörningar, självmord, mobbning och bilder på sexuellt våld eller sexuella kontakter med vuxna. Barn behöver stödlinjer och ställen där de kan få hjälp när de behöver det.

Familjemiljö

Regeringar ska inte anta att alla barn har en familj eller någon som tar hand om dem. De ska se till att den digitala världen tar hänsyn till barns behov redan från början, och att familjer och vårdnadshavare får hjälp så

att de kan stödja barnen.

Barn med funktionsnedsättningar

Regeringar och företag ska se till att barn med funktionsnedsättningar kan delta i den digitala världen. Undertexter, röststöd och all annan hjälp de kan behöva ska ingå i standardinställningarna, i stället för att barn med funktionsnedsättningar själva måste hitta dem och slå på dem.

Hälsa och välfärd

Information om hälsa måste vara korrekt och hälso- och sjukvård måste vara privat och konfidentiell. Digitala tjänster som hotar barns välfärd ska inte vara tillåtna. Regeringar ska se till att barn inte får felaktig information om hälsa.

Utbildning, lek och fritid

Digitala verktyg kan göra undervisningen roligare och mer effektiv, men verktygen måste respektera barns privatliv och underlätta utbildningen på ett bra sätt. Barn vill förstå hur den digitala världen fungerar och vem som tjänar på den. Barn vill både leka i den digitala världen och träffa personer ansikte mot ansikte.

Företag och regeringar

Företag på nätet ska vara rättvisa, tydliga och följa samma standarder som företag utanför nätet. Barns personliga information, som foton på dem, privata konversationer, videor eller kommentarer, ska inte användas av andra för att tjäna pengar.

Alla barn i världen förtjänar samma skydd, oavsett ålder och situation. Digitala tjänster ska vara tillgängliga för alla barn och på alla språk som barn talar. Regeringar ska se till att alla barn och vuxna känner till barns rättigheter i den digitala världen.*

**Digitala tjänster kan till exempel vara streamingtjänster, sociala medier och molnlagring.*

Det här tycker barn och unga är särskilt viktigt

I arbetet med att ta fram barnrättskommitténs allmänna kommentar om barns rättigheter i den digitala miljön pratade organisationen 5Rights med hundratals barn och unga mellan 11 och 17 år från 27 olika länder om hur de tyckte att barns rättigheter på internet skulle beskrivas. I den här barn och unga-versionen av den allmänna kommentaren har barns alla tankar och förslag tagits med. Det fanns tre saker som barnen och ungdomarna tyckte var särskilt viktigt:

- 1. Barn** behöver och vill ha tillgång till den digitala världen.
- 2. Regeringar** bör ansvara för att skydda barns rättigheter på internet.
- 3. Föräldrar** bör få stöd för att förstå den digitala världen.

Barnen sa också att det var fantastiskt att det finns en version av något som handlar om dem som skrivits av och för unga, och tyckte att det borde vara så oftare.

Vill du veta mer om hur Statens medieråd och 5Rights arbetar med barns rättigheter? Besök våra webbplatser: statensmedierad.se 5rightsfoundation.com

”

Tekniken är jätteviktig, och det kommer den att vara även i framtiden. Världen rör sig framåt, och det måste vi också göra.

Flicka, 12 år, Kroatien

Digital teknik spelar roll för att med [dess] hjälp... kan vi få kontakt med världen och skapa oss en identitet i världen.

Pojke, 13 år, Pakistan

Om vi använder de här reglerna och respekterar dem tror jag att vi kommer att skydda de flesta barn i den digitala världen.

Flicka, 15 år, Marocko

Statens medieråd

**5RIGHTS
FOUNDATION**

Med våra egna ord – barns rättigheter i den digitala världen

Den här broschyren är riktad till dig som är barn eller ung och vill veta mer om dina rättigheter på internet. Broschyren är framtagen av Statens medieråd och är en svensk version av stiftelsen 5Rights Foundations rapport *In our own words – children's rights in the digital world*.

statensmedierad.se 5rightsfoundation.com